

Nr 102.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1917 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag till utredning av frågan om anordnande av ångfärjeförbindelse mellan Kalmar och Färjestaden.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 52) av herr *K. Malmberg* och den andra inom andra kammaren (nr 134) av herr *P. A. Andersson* i Knäppinge m. fl., vilka motioner för förberedande behandling remitterats till statsutskottet, har hemställts, att riksdagen ville anslå ett belopp av 8,000 kronor att mot redovisnings-skyldighet ställas till förfogande för en för utredning av frågan om ångfärjeförbindelse Kalmar—Färjestaden utsedd kommitté, under villkor att från ortsintresserade anskaffas vad därutöver erfordras.

Till stöd för denna framställning hava motionärerna anfört följande:

»Behovet av kommunikationer, nya kommunikationsleder och förbättrandet av redan förefintliga sådana är väl av alla erkänt. Varje år föreligga på riksdagens bord frågor av denna art, och betydande anslag äskas och beviljas för ändamålet.

Avlägsna eller från fastlandet skilda delar av landet bliva alltid mindre väl lottade i kommunikationshänseende. Öland är en sådan landsdel, som, helt naturligt, ej kunnat bli tillgodosedd med så bekväma och snabba samfärdsmedel som fastlandet. Synnerligast vintertiden, då ishinder ofta förefinnas, bliva förbindelserna med fastlandet besvärliga. Även då sådana hinder icke föreligga, tillkommer vid varuutbyte med fastlandet en betydande olägenhet genom fördyrande och tidsödande om-lastningar. Lättnader i detta hänseende kunna endast ske på ett sätt,

nämligen genom inrättandet av ångfärjeförbindelse mellan fastlandet och Ölands smalspåriga järnvägsnät.

Detta är också ett gammalt önskemål, vilket särskilt efter tillkomsten av Mörbylånga sockerbruk och andelsslakteriet i Kalmar tagit allt fastare och bestämdare former. Vid ordinarie årssammanträdet 1916 med Ölands södra mots avdelning av hushållningssällskapet tillsattes en kommitté med uppgift att föra frågan framåt. Denna har inbjudit Kalmar stadsfullmäktige, Kalmar hamnstyrelse, Färjestadens hamnstyrelse, Mel-lersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, ångbåtsaktiebolaget Kalmar sund, samt styrelserna för Kalmar, Kalmar—Berga, Kalmar—Torsås och Södra Ölands järnvägar att med utsedda ombud deltaga i överläggning rörande ångfärjeförbindelse Kalmar—Färjestaden.

Behovet av en dylik förbindelse gör sig alltmer gällande i den mån varuutbytet och produktionen ökas. Ej endast jordbruket och dess bina-
rningar utan även socker-, stärkelse-, trä-, sten-, kalk- och cementindu-
strien på Öland skulle därigenom tillskyndas avsevärda fördelar. För
det framtida tillgodogörandet av östersjöfisket blir även en direkt för-
bindelse med fastlandet av stor betydelse.

Postens överförande vintertiden sker med postångfartyget Öland, som denna tid ensam har att ombesörja all person- och varutransport mellan Öland och fastlandet. Det är dock endast en tidsfråga, när nämnda fartygs lastförmåga och utrymme är otillräckligt för den växande trafiken. När en utökning av trafikförmågan på linjen Kalmar—Färje-
staden måste ske, är utredning nödvändig, huruvida ej den frågan bäst
löses genom ångfärjeförbindelse. En dylik utredning, som ligger såväl i
statens som ortens intresse, borde komma till stånd ju förr ju hellre. Kostnaderna för utredningen torde enligt uppgift från sakkunnigt håll
belöpa sig till cirka 12,000 kronor. Då ett dylikt belopp ej kan på-
räknas från ortsintresserade, är behövt, att staten träder hjälpan-
de emellan. Om från det allmännas sida erhålles ett bidrag av 8,000
kronor, torde hvad därutöver erfordras kunna anskaffas från annat håll.»

*Utskottets
yttrande.*

Över ifrågavarande motioner har utskottet införskaffat yttrande från generalpoststyrelsen samt järnvägsstyrelsen. Generalpoststyrelsen, som behandlat frågan ur rent postal synpunkt, har för sin del ansett att för posttrafikens vidkommande skäl saknas att bifalla den gjorda framställningen. Järnvägsstyrelsen, vars yttrande såsom bilaga vidfogas detta utlåtande, har däremot funnit den förevarande frågan, om än i första

hand ett ortsintresse, vara av sådan betydelse för det allmänna, att ett statsanslag för utrednings verkställande kan anses motiverat.

Jämväl utskottet har ansett starka skäl tala för, att staten må lämna sin medverkan till åstadkommandet av en utredning i det avsedda syftet. För säkerställande därav, att frågan varder allsidigt utredd, synes det dock utskottet vara lämpligast, att utredningen — som även torde böra omfatta spörsmålet, huruvida och i vad mån staten bör bidraga till en eventuell färjeförbindelse samt huru kostnaden i övrigt bör fördelas på vederbörande intressenter — verkställas genom statens försorg. Såsom villkor för utredningens företagande synes dock böra uppställas den fordran, att ortsintressenterna till densamma bidraga med det belopp av minst 4,000 kronor, som enligt motionen beräknats kunna av dem ställas till förfogande. Under sådana förhållanden torde å riksstaten under sjätte huvudtiteln böra för år 1918 uppföras ett förslagsanslag för ändamålet av 8,000 kronor.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må å extra stat under sjätte huvudtiteln för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 8,000 kronor för verkställande av utredning angående åstadkommandet av ångfärjeförbindelse mellan Kalmar och Färjestaden, dock under villkor att vederbörande ortsintressenter såsom bidrag till kostnaden för utredningen till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett belopp av sammanlagt minst 4,000 kronor.

Stockholm den 30 april 1917.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 100.

Bilaga.

Enligt skrivelse från statsrådet och chefen för civildepartementet den 13 sistlidna februari har Eders Kungl. Maj:t genom beslut sagda dag anbefallt järnvägsstyrelsen avgiva av riksdagens statsutskott begärt yttrande över, bland annat, två motioner — den ena, nr 52, väckt inom första kammaren, och den andra, nr 134, väckt inom andra kammaren — om åvägabringande av utredning i frågan om ångfärjeförbindelse mellan Kalmar och Färjestaden.

Till åtlydnad härav får järnvägsstyrelsen i underdånighet anföra följande.

Enligt vad järnvägsstyrelsen erfarit är intresset för en ångfärjeförbindelse mellan fastlandet och Öland synnerligen stort, särskilt bland befolkningen på Öland. De varuslag, vilka företrädesvis skulle komma att befordras med ifrågasatt ångfärja, äro betor, betmassa, kalk, ved och foderämnen. Några större transporter förekomma emellertid för närvarande endast under betkampanjen i oktober och november månader. Den nuvarande person-, post- och godstrafiken mellan Kalmar och Öland torde icke heller kunna lämna tillräcklig avkastning för förräntning av det för en ångfärjeförbindelse erforderliga kapitalet. Genomförandet av ett sådant företag måste därför förutsätta, att tillkomsten av en ångfärja medför stegring av trafiken. Järnvägsstyrelsen finner det också sannolikt, att trafikutbytet mellan fastlandet och Öland skall komma att betydligt ökas i och med det att transporterna på ifrågasatt sätt underlättas. Av vikt för en sådan utveckling är emellertid, att ångfärjeleden från början utrustas med möjligheter att upptaga en betydligt större trafik än den nuvarande. I händelse en utredning kommer till stånd, vill järnvägsstyrelsen därför redan nu framhålla den inverkan färjans spårplanering kan komma att utöva på trafikledens utveckling.

Järnvägarna på Öland och två av de till Kalmar ingående järnvägarna hava 0,891 meters spårvidd, medan den tredje Kalmarjärnvägen är av normal spårvidd. Enligt järnvägsstyrelsens mening böra därför spårplaneringarna å färjan tillåta överföring av såväl normal- som smalspåriga vagnar. Sändningar mellan Färjestaden och station vid normalspårig järnväg å fastlandet kunna då framföras utan omlastning. Dessutom bereder man härigenom de öländska järnvägarna möjlighet att medelst transportörer forsla de normalspåriga vagnarna längre inåt ön. Därest i en framtid någon eller några av de till den påtänkta färjeleden anslutande smalspåriga järnvägarna skulle behöva ombyggas till normal spårvidd, vore det även av betydelse att hava färjan anpassad för en sådan utveckling. Även om frågan angående förbättrade transportmöjligheter mellan Öland och fastlandet i första hand torde vara ett ortsintresse, synes det dock järnvägsstyrelsen, att denna fråga även har sådan betydelse för det allmänna, att ett statsanslag för utredningens verkställande kan anses motiverat.

På grund av det anförda anser järnvägsstyrelsen sig böra tillstyrka bifall till utanordnandet av det föreslagna beloppet för åvägabringande av en närmare utredning i frågan.

Stockholm den 26 mars 1917.

Underdånigst

AXEL GRANHOLM.

Gösta Löfmarck.

Carl Olofsson.